

RVV-405

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

Over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques.

Brussel, 26 december 2008

SAMENVATTING

De Raad heeft zich gebogen over een ontwerp van koninklijk besluit en een ontwerp van ministerieel besluit dat ertoe strekt een regelgevend kader te creëren om de invoering van elektronische maaltijdcheques mogelijk te maken. **Hij** staat open voor elke maatregel die neerkomt op een administratieve vereenvoudiging, en verwelkomt in die zin dan ook dit initiatief.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties, die duidelijk stellen dat ze geen vragende partij zijn voor een dergelijke hervorming, hebben a priori geen bezwaar tegen het invoeren van elektronische maaltijdcheques. **Ze** vinden het heel positief dat aan veel van hun wensen, geformuleerd in het advies nr.; 381 van 11 juni 2007, effectief gevolg werd gegeven. Toch zetten **deze vertegenwoordigers** enige vraagtekens bij het betalend karakter van de bijkomende kaarten. **Ze** stellen ook vragen bij de eventuele keuze om met papieren of elektronische maaltijdcheques te betalen in alle handelszaken die maaltijdcheques aanvaarden – met inbegrip van die zaken die zich een terminal zouden aanschaffen voor betalingen met elektronische maaltijdcheques. **Deze vertegenwoordigers** verkiezen, in het bijzondere geval van werknemers die meerdere deeltijdse jobs combineren en maaltijdcheques krijgen van verschillende werkgevers, een systeem van universele kaarten waarbij alle maaltijdcheques op één en dezelfde kaart gegroepeerd staan. Tot slot pleiten **deze vertegenwoordigers** ervoor, dat in het ministerieel besluit expliciet de verplichting wordt opgenomen, voor de handelaars die tot het gedigitaliseerde maaltijdchequesysteem toetreden, om een logo aan te brengen op hun venster.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand menen dat de uitbouw van een snel, minder omslachtig, transparant, goedkoper, efficiënt en technisch betrouwbaar systeem het gebruik van elektronische maaltijdcheques aanzienlijk moet kunnen vergemakkelijken. Zij dringen hierbij aan op transparantie over het totale kostenplaatje voor de ontwikkeling en evolutie, met onderverdeling van de verschillende kostenposten die toepasselijk zijn binnen de relaties werkgever-werknemer en handelaar-klant. De fractioneerbaarheid van maaltijdcheques vinden zij positief. Om de kostprijs te drukken wijzen zij onder meer op het belang van de compatibiliteit met bestaande betaalterminals.

De vertegenwoordigers van de productie en distributie steunen het collectieve karakter van de keuze voor elektronische maaltijdcheques en voor de modaliteiten van de omkeerbaarheid. De maximale termijn van één jaar voor individuele overeenkomsten is te belastend voor de ondernemingen en dient weggelaten. Zij verzetten zich ook uitdrukkelijk tegen de bepaling dat uitsluitend de werkgevers de kosten zouden moeten dragen. Zij pleiten voor een evenwichtige en billijke spreiding van de totale kostprijs over de belanghebbende partijen waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen de kosten verbonden aan de uitgifte en deze verbonden aan de acceptatie ervan.

De vertegenwoordigers van de middenstandsorganisaties menen dat de invoering van elektronische maaltijdcheques een hoog kostenplaatje met zich meebrengt, vooral voor de handelaars die vandaag nog geen elektronische betaalterminal hebben. Zij achten het evident dat diegenen die de grootste begunstigen zijn van het systeem verhoudingsgewijs meer in de kosten van de invoering van de elektronische maaltijdcheque dienen bij te dragen. Zij verwelkomen de verkorte terugbetalingstermijn van drie dagen en vragen zich af of deze niet tot nul kan herleid worden.

De Raad voor het Verbruik , die op 19 september 2008 door de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen verzocht werd een advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques, heeft huidig advies op 26 december 2008 goedgekeurd, middels een schriftelijke procedure.

De Raad voor het Verbruik heeft de Voorzitter dit advies over te maken aan de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen, aan de Minister van Sociale Zaken en aan de Minister van Klimaat en Energie belast met Consumentenzaken.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik;

Gelet op de adviesaanvraag van de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen van 19 september 2008 over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques;

Gelet op de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

Gelet op het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders ;

Gelet op de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid op artikel 23, tweede lid ;

Gelet op de werkzaamheden van de Commissie “Handelspraktijken” tijdens haar vergaderingen van 20 oktober en 24 november 2008;

Gelet op de deelname aan de werkzaamheden van de volgende deskundigen : de dames van den Broeck (OIVO) en Depreeuw (Unizo) ;

Gelet op het ontwerpadvies opgesteld door Mevrouw van den Broeck (OIVO) en de heer S.Verhamme (VBO);

Gelet op de dringendheid;

Gelet op schriftelijke procedure, zoals voorzien in artikel 7 bis van het Huishoudelijk reglement , voor de definitieve goedkeuring door de Raad voor het Verbruik;

BRENGT HET VOLGENDE ADVIES UIT :

Inleiding

In een brief van 19 september 2008 verzocht de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen de Raad om een advies over :

- Een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;
- Een ontwerp van ministerieel besluit tot uitvoering van het artikel 1.6° van het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffend de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

om het gebruik van elektronische maaltijdcheques mogelijk te maken.

Context

Tijdens de Ministerraad van 19 mei 2006 besliste de regering, in het kader van de werf “arbeidsmarkt”, om een reglementair kader te creëren voor de invoering van elektronische maaltijdcheques en om de markt van de maaltijdcheques vrij te maken.

Dankzij dit initiatief zouden maaltijdcheques in niet-materiële vorm (elektronisch) kunnen worden gebruikt, wat bepaalde voordelen kon bieden, zoals : een gemakkelijke verdeling van deze cheques binnen de bedrijven, de cheques moeten niet meer worden opgestuurd naar de uitgevers van de cheques, en een vermindering van de papierberg voor de aanvaardende handelaars.

In een advies van 11 juni 2007 sprak de Raad zich uit over een eerste ontwerp van koninklijk besluit en het daarbij gevoegde protocol¹.

Algemene bemerkingen

De Raad bevestigt dat hij voorstander blijft van elke maatregel tot administratieve vereenvoudiging, en begroet dit initiatief dan ook positief.

Specifieke bemerkingen over de teksten van de ontwerpen van koninklijk en ministerieel besluit

De Raad begroet het feit, dat dit initiatief op het principe berust dat een elektronische maaltijdcheque dezelfde kenmerken moet hebben als een papieren maaltijdcheque, zeer positief.

Zo blijven de huidige voorwaarden, opgesomd in artikel 19bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 genomen tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, integraal gelden (cfr : artikel 1.2° en 4° van het ontwerp van koninklijk besluit).

---

¹ RvV nr. 381, advies van 11 juni 2007 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques.

Dat betekent onder meer :

- a. dat voor elke effectieve werkdag van de werknemer een elektronische maaltijdcheque wordt toegekend, voor een bedrag bepaald bij koninklijk besluit (artikel 19 bis § 2. 2°);
- b. dat de elektronische maaltijdcheques uitsluitend mogen worden gebruikt ter betaling van een eetmaal of voor de aankoop van verbruiksklare voeding (artikel 19 bis § 2. 4°);
- c. dat de elektronische maaltijdcheques een geldigheidsduur hebben van drie maanden (artikel 19 bis § 2. 4 °);

De Raad merkt een fout op in de nummering van de artikelen in het ontwerp van koninklijk besluit. Artikel 3 is in feite artikel 2 en artikel 4 is artikel 3.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties, die preciseren dat ze geen vragende partij zijn voor dergelijke hervorming, hebben a priori geen bezwaar tegen het invoeren van elektronische maaltijdcheques.

Ze zijn verheugd te zien dat aan verschillende wensen die ze hadden geformuleerd in het advies van 11 juni 2007 effectief gevolg werd gegeven.

Het gaat onder meer om :

- Op puntstellen van een systeem dat toelaat het saldo en de geldigheidsduur van de maaltijdcheques te raadplegen (cfr : ontwerp van KB Art. 1 § 3.2°),
- Een bevestiging van het principe, dat de werknemer niet mag worden gedwongen gebruik te maken van elektronische maaltijdcheques (cfr : ontwerp KB Art. 1 § 3.3°);
- De modaliteiten i.v.m. de omkeerbaarheid van de keuze (cfr : ontwerp KB Art. 1 § 3.3° vierde lid);
- Bevestiging van het principe dat het gebruik van maaltijdcheques in elektronische vorm geen meerkost mag meebrengen voor de werknemer, behalve in geval van verlies (cfr : ontwerp KB Art. 1 § 3.5°);
- De mogelijkheid, voor de werknemer om bijkomende kaarten te vragen voor personen die hij aanduidt, zodat die eveneens kunnen betalen met elektronische maaltijdcheques (cfr : ontwerp MB Art. 5. f.);
- De instelling van een systeem dat toelaat om het gebruik van de maaltijdcheques snel en gratis via een telefoonnummer te blokkeren bij diefstal of verlies van een kaart (cfr : ontwerp MB Art. 5. g.).

De vertegenwoordigers van de productie en de distributie en de middenstand benadrukken dat de mogelijkheid om over te schakelen naar elektronische maaltijdcheques positief is voor zover het een voelbare administratieve vereenvoudiging met zich mee brengt. De uitbouw van een snel, minder omslachtig, transparant, goedkoper, efficiënt en technisch betrouwbaar systeem moet het gebruik van maaltijdcheques in de relatie tussen werkgever-werknemer en handelaar-klant aanzienlijk vergemakkelijken.

De vertegenwoordigers van de middenstand zijn tevreden dat overeenkomstig vorige adviezen over de elektronische maaltijdcheques de drie adviesorganen geraadpleegd worden over de voorwaarden in het lastenboek betreffende de organisatie van het stelsel waaraan de uitgevers van elektronische maaltijdcheques dienen te voldoen.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties hebben echter nog enig voorbehoud bij het kostenplaatje van de extra kaarten. In artikel 5.h. van het ontwerp van ministerieel besluit wordt voorzien, dat aan de gebruiker de kostprijs wordt aangerekend indien hij bijkomende kaarten aanvraagt. **Deze vertegenwoordigers** menen, dat het aanrekenen van bijkomende kaarten aan de gebruiker een achteruitgang betekent in vergelijking met de huidige praktijk. In het huidige stelsel van papieren cheques kan de consument immers zijn maaltijdcheques uitdelen, zonder dat hem dat iets kost. **Deze vertegenwoordigers** zouden het dan ook normaal vinden, om de eerste extra kaart gratis te houden.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand zien de fractioneerbaarheid bij het gebruik van maaltijdcheques als een positief gegeven, dat toelaat om het exacte verschuldigde bedrag te betalen, waardoor geen contant wisselgeld meer nodig is. Dit leidt ertoe dat de handelaars de consument niet langer dient te prefinancieren door het teveel betaalde bedrag weer te geven bij de betaling met maaltijdcheques.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties stellen ook met enige ongerustheid vast dat niets is voorzien voor het bijzondere geval van de werknemer met meerdere deeltijdse werkzaamheden die hiervoor maaltijdcheques ontvangt van verschillende werkgevers. Ze pleiten voor een universele kaart, waarop alle maaltijdcheques zouden worden gecentraliseerd.

Deze vertegenwoordigers pleiten ervoor dat in het ministerieel besluit expliciet de verplichting wordt opgenomen voor alle handelaars die aan het systeem van elektronische maaltijdcheques deelnemen, om een logo op het uitstalraam aan te brengen. Dergelijke verplichting lijkt hen essentieel opdat de consument duidelijk geïnformeerd zou zijn over de mogelijkheid om zijn aankopen al dan niet via dit systeem te betalen.

De vertegenwoordigers van de productie en de distributie steunen de bepalingen van art.1§3,3° van het ontwerp van KB die bepalen dat de keuze voor maaltijdcheques in een elektronische vorm en voor de modaliteiten van de omkeerbaarheid via een CAO of een sectorale CAO geregeld moet worden. Deze collectieve keuze is bevorderlijk voor de duidelijkheid en vermijdt dat een onderneming gelijktijdig met maaltijdcheques op papieren drager en in elektronische vorm moet werken. De coëxistentie van beide systemen binnen éénzelfde onderneming leidt immers niet tot de gewenste administratieve vereenvoudiging, en doet dat evenmin bij de handelaars die beide varianten van de maaltijdtitel (papier en elektronisch) zullen moeten aanvaarden.

Bij gebreke aan een collectieve overeenkomst, vermeldt het ontwerp van KB dat de modaliteiten van de omkeerbaarheid door een individuele overeenkomst tussen werkgever en werknemer afgesproken worden en dat de keuze voor minstens drie maanden en voor maximum één jaar geldt. **De vertegenwoordigers van productie en distributie** gaan akkoord met de vermelding van een minimumtermijn van drie maanden, waardoor de vorm van de maaltijdcheques niet maandelijks kan gewijzigd worden. Zij verzetten zich echter tegen de wettelijke invoeging van een maximumtermijn van één jaar, wat in de praktijk uitdraait op een verplichte jaarlijks terugkomende bevraging van de werknemers, wat veel te belastend is voor de ondernemingen. De vertegenwoordigers van productie en distributie adviseren dan ook om de vermelding van de maximumtermijn te schrappen.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties achten het noodzakelijk, dat in de collectieve arbeidsovereenkomst of in het individueel akkoord een maximumtermijn wordt vastgesteld om te vermijden dat de werknemer niet meer kan terugkomen op zijn gemaakte keuze ; zulks zou tegenstrijdig zijn met het principe van de omkeerbaarheid van de keuze, wat hen toch essentieel en onmisbaar lijkt.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand vragen om duidelijkheid en transparantie over de verschillende kostenposten en over de kostenevolutie, iets wat vandaag niet terug te vinden valt in het ontwerp van KB/MB. Een duidelijk onderscheid tussen de uitgavenkosten van maaltijdcheques binnen de relatie werkgever-werknemer (issuing) enerzijds en de kosten voor aanvaarding binnen de relatie handelaar-klant (acquiring) anderzijds is daarbij uiterst belangrijk.

De vertegenwoordigers van de productie en distributie constateren dat art.1§3,5° van het ontwerp van KB bepaalt dat het gebruik van maaltijdcheques in elektronische vorm geen bijkomende kosten voor de werknemer mag teweegbrengen, terwijl art.6 van het ontwerp van MB bepaalt dat de kosten van het gebruik van elektronische maaltijdcheques niet ten laste van de werknemer, noch van de handelaar zijn. In het Verslag aan de Koning van het MB wordt expliciet aangegeven dat deze kosten gedragen worden door de werkgever. Zij gaan niet akkoord dat uitsluitend de werkgevers de kosten zouden moeten dragen voor het gebruik van elektronische maaltijdcheques en zij dringen aan op een evenwichtige en billijke spreiding van de kosten over de belanghebbende partijen. Deze billijke spreiding zal het makkelijkst vorm krijgen wanneer voldoende duidelijkheid bestaat over het totale kostenplaatje.

De vertegenwoordigers van de middenstand benadrukken dat het ontwerp van KB en MB geen antwoord bieden op de onzekerheid over de aard van de verschillende kosten die de handelaars door de invoering van de elektronische maaltijdcheques zullen moeten dragen. Zij menen dat de invoering een hoge kostenplaatje met zich mee zal brengen. Vooral handelaars die vandaag nog geen elektronische betaalterminal hebben zullen zich geconfronteerd zien met bijkomende kosten. De invoering van een systeem van elektronische maaltijdcheques zal hen dwingen tot de aankoop van een terminal voor de verwerking van elektronische maaltijdcheques, wat een bijkomende last betekent. Daarnaast vragen zij of de digitale maaltijdchequekaart probleemloos en kosteloos zal kunnen worden geïntegreerd in de bestaande elektronische betaalterminals, voor die handelaars die vandaag reeds elektronisch betalen aan hun klanten aanbieden.

Voor alle handelaars komen bovenop de aankoop of de huur van een terminal voor maaltijdcheques ingeval ze nog geen terminal elektronisch betalen aanbieden ook nog bijkomende kostenposten zoals: transactiekosten, de kost voor een onderhoudscontract, de abonnementskosten, de kosten voor telefoonverbindingen. **De vertegenwoordigers van de middenstand** herhalen dat de kosten voor het systeem van de elektronische maaltijdcheques niet mogen worden afgeschoven op de handelaars. Er dreigt een groot onevenwicht te zullen ontstaan tussen diegenen die het meeste voordeel uit de digitale maaltijdcheque zullen halen, met name de grote ondernemingen en de distributie en de kleine handelaars die er geen voordelen uit halen. Het lijkt dan ook evident dat diegenen die de grootste begunstigden zijn van het systeem verhoudingsgewijs meer in de kosten van de invoering van de digitale maaltijdcheque dienen bij te dragen.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties zijn ongerust of de consumenten kunnen blijven kiezen om hun aankopen met papieren of met elektronische maaltijdcheques te betalen in alle handelszaken waar maaltijdcheques aanvaard worden – met inbegrip van de

handelaars die zich een terminal zouden aanschaffen voor elektronische betalingen. Aangezien uit de ontwerp teksten van KB en MB voortvloeit, dat beide soorten maaltijdcheques de facto naast elkaar zullen blijven bestaan, lijkt het hen logisch dat de consument verder kan blijven kiezen voor de papieren of de elektronische maaltijdcheque, in de winkels waar maaltijdcheques aanvaard worden.

Ze vinden overigens dat erover moet gewaakt worden dat de terminals op elkaar compatibel zijn, zodat de consument die een elektronische maaltijdchequekaart bezit die ook in alle handelszaken kan gebruiken.

De vertegenwoordigers van de distributie en middenstand zijn verheugd vast te stellen dat de terugbetalingstermijn voor de elektronische maaltijdcheque wordt herleid tot drie dagen, maar vragen zich echter af of het bij de invoering van een digitale maaltijdcheque niet mogelijk is de terugbetalingstermijn tot nul te herleiden en de elektronische transactie onmiddellijk te crediteren. **Zij** vragen ook om de invoering van garanties op vlak van terugbetaling en solvabiliteit vanwege de uitgever van elektronische maaltijdcheques.

Teneinde de gebruikskosten van elektronische maaltijdcheques te drukken, pleiten de **vertegenwoordigers van de productie en distributie en middenstand** voor:

- Gebruik van kostenbesparende en toekomstgerichte technologie;
- Compatibiliteit met bestaande betaalterminals;
- Onderzoek of integratie met de bankkaart mogelijk is;

Tot slot zijn **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** van mening, dat het zonder twijfel nuttig kan zijn om te voorzien in beschermingsmaatregelen naar de werknemers toe, die elektronische maaltijdcheques krijgen, voor het geval, dat de uitgever van de elektronische maaltijdcheques zijn vergunning om die cheques uit te geven zou verliezen op initiatief van de Minister van Sociale Zaken en van de Minister voor Informatisering van de Staat.